

УДК 141.1+353

Ільницька Л.В.,
к.філос.н.

ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ПРОГРЕС ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАРАДИГМАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ КОНТЕКСТУ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. Розглянута економічна та соціальна складова прогресу у просторі виявлення процесів реалізації та збереження парадигмальних якостей контексту вдосконалення.

Ключові слова: економічний прогрес, соціальний прогрес, продуктивність знання, регулятивна діяльність, науково-технічний прогрес.

Ильницкая Л.В.,
к.филос.н.

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ И СОЦИАЛЬНЫЙ ПРОГРЕСС СОХРАНЕНИЯ ПАРАДИГМАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ КОНТЕКСТА УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Аннотация. Рассмотрены экономическая и социальная составляющие прогресса в пространстве выявления процессов реализации и сохранения парадигмальных качеств контекста усовершенствования.

Ключевые слова: экономический прогресс, социальный прогресс, продуктивность знаний, регулирующая деятельность, научно-технический прогресс.

Ilitskaja L.V.,
candidate of philosophical sciences

ECONOMIC AND SOCIAL PROGRESS OF PRESERVATION PARADIGM'S QUALITIES OF A CONTEXT OF IMPROVEMENT

Annotation. Article L.V. Ilitsky is devoted consideration of economic and social accurate base and intrinsic components of progress in coordination space in a zone of essential possibilities of influence on mechanisms of improvement of principles of realisation of systematic administrative levels.

The transcription of social and economic dynamics in formation of progressing possibilities of mankind shows advance prospect. The western researchers (Daniel Bell, John Nejsbit) brought themselves an attention to the question, eventually... What promotes and stimulates the confirmed (habitual) way of actions to the subsequent development without stops? – Also give different answers concerning irreversibility of social and economic progress, but, thus process of preservation of paradigm's qualities of improvement allows to find internal principles of subsequent dynamics of movement at theoretical level. Therefore, the embodiment of structural possibilities of enrichment and saturation of resource base of terminological expansion is underlined by new level of requirements to the specified conceptual zones, that is, first of all, it is necessary to consider that moment when confident classical samples of judgement of a role and value of progress, such as development, evolution and transformation, should be analysed taking into account possibilities of coordination of value of accurate lines of escalating of consecutive connections of social and economic progress in space of definition of processes of realisation and preservation of paradigm's qualities of a context of improvement.

Key words: economic progress, social progress, scientific and technical progress.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Традиційні уявлення про цивілізаційний рух людства по висхідній історичного часу пов'язується з еволюційним змістом поступу уперед. Соціально-економічний наратив прогресивних уявлень про науково-технічні зміни виявляють поступ переходу від індустріального вектору розвитку до більш прогресивних постіндустріальних характеристик. Еквівалентами сприяння уособленого понятійного розширення парадигмальних якостей прогресу, що демонструє подальший виклад матеріалу, є і принципи регулювання у середовищі соціально-економічних систем, і зміщення акцентної площини з продуктивних сил праці на якісне значення в інформаційно-технічну еру продуктивності знання, а також бажання автора зрозуміти значення прогресу саме у теоретико-методологічних вимірах парадигмальних якостей контексту вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні обґрунтування безкінечного руху до наближення якісних виявів сучасного інформаційного середовища і намагання зрозуміти дослідниками різних наукових шкіл перебіг актуальних площин внутрішнього середовища прогресу саме в цих реаліях відповідає цілому ряду концептуальних поглядів. Вітчизняні дослідники О. Бутук та Н. Гражевська розкривають сутнісні значення прогресу крізь поглиблений науковий екскурс до структурних вимірів соціально-економічних систем, в тому числі крізь джерела еволюції регулювальної діяльності. Підхід до теоретичного осмислення економічного та соціального значення прогресу у площині парадигмальних якостей контексту вдосконалення вперше має також на меті задіяти цікаві наукові погляди американського футуролога Джона Нейсбіта, який у праці "Мегатренди" демонструє наближення соціального та економічного векторів цілеспрямованого розвитку.

Мета і завдання статті виявляються у прагненні провести ґрунтовну реконструкцію сутності змістовного насичення економічного та соціального значення прогресу у площині парадигмальних якостей контексту вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність становлення парадигмальних якостей контексту вдосконалення залежить від багатьох факторів. Ефективність багатоаспектності структурованих елементів економіко-управлінської системи дає можливість більш поглиблено аналізувати "еволюцію регулювання" засадничих функціонально-змістовних максимальних зв'язків впливу на вирішення термінових та нагальних державних завдань. На науково-методологічному рівні функціональна парадигма змістовності такого явища як прогрес розглядається і у системних джерелах динамічної інтеграції прагнення усіх частин цілого до впорядкованого соціоекономічного вдосконалення.

Безпосереднє та животворне відтворення руху людства уперед демонструє актуально-прогресивні якості процесу вдосконалення.

Зрештою, намагання економік інших країн наздогнати показники втілених джерел модернізованого життя підводить дослідників до актуальних на сьогоднішній день запитань. Отже, що підштовхує світ до змін? Як несамовиті фінансові коливання з перебігом зменшення доленосних відсотків якостей задля підтримки стержневих положень трансформуються у прогресуючі можливості?

Похідні межі додавання, а саме до економічного прогресу соціального в контексті філософсько-економічної думки, дозволяють впевнено, на науково-теоретичному рівні, стверджувати ті концептуально-важливі кроки, які вже структурно увібрали в себе загальний предметний досвід, адаптують до інформаційного середовища новітніх джерел базові чинники понятійних тверджень, сформульованих вітчизняними та зарубіжними дослідниками поглядів, власне які і мають за завдання: аргументовано розкрити багатоаспектність ставлення до "прогресу" як до позитивних зрушень, направлених, в свою чергу, на безперервний не тільки суспільно-економічний, але й соціокультурний розвиток.

Теоретична аргументація прогресивного руху традиційно насичується парадигмальними схопленнями філософських еквівалентів, де модусні положення таких явищ, як зміни, поступ та розвиток, передусім через які і вивільняються наявні сенси першопочаткового значення прогресу, кодифікуються крізь монументальність історіософського погляду. Потужні кроки руху історії уперед дослідники або порівнюють з прогресом, або, відповідно, називають прогресом людства. Тому і терміносистеми понятійних рівнів наближення до сучасного стану усвідомлення класичного твердження програмних положень "прогрес-регрес" демонструють ущільнення реконструйованої транскрипції навіть сталих площин лінійності в еквівалентах заданих суспільно-усвідомленими потребами вимог щодо якісного розширення понятійних значень. Так, відомий український філософ М. О. Булатов підкреслює своє ставлення до прогресу як "руху вперед", йдучи слідом за перекладом з латинської мови, демонструє, таким чином, це гасло у трьох вимірах, а саме:

- античне розуміння, "що зміни у світі мають колоподібний характер";
- ідеї Нового часу, які втілилися у працях Тюрго і Кондорсе;
- "концепції циклічних змін" Шпенглера, Тойнбі, Сорокіна [1, с. 410].

Виміри зазначених транскрипцій руху уперед позначають безпосереднє становлення термінологічної характеристики апофеозу прогресуючих можливостей людства і усвідомлені прагнення безупинного та максимального їх нарощування. Ставлення до понятійного осмислення значення прогресу як до всесвітньо-історичного руху цивілізаційного розвитку вважається безапеляційною дією сумарного накопичення культурологічних, антропологічних, а також гуманістично-еволюційних,

які і уособлюють, в свою чергу, глобальний гуманітарний розвиток людства.

Зрештою, а якщо розглядати властивості, які відбувалися під впливом становлення індустріального та постіндустріального суспільств, слід звернути увагу, що саме під дією економічного механізму прогресуючого світу, але вже під впливом парадигмальних ідей науково-технічного прогресу, еволюція якого змінила той самий рух уперед до показників незалежних значень, але похідних від академічних вимірювань ідейно-понятійного осмислення минулих часів – відбуваються змістовні соціоекономічні трансформації і понині. В цьому розумінні, незважаючи на заданий та змодельований чинник, обабіч крокуючих протилежних змістовних сенсів "прогрес-регрес", вітчизняний науковець О. І. Бутук у науково-теоретичній праці "Еволюція регулювання соціально-економічних систем" [2] докладно опрацьовує власний механізм ставлення до ствердних понятійних тверджень, оминаючи пострадянські ідеологічні зразки розуміння соціоекономічних значень, зрештою це і є однією з набутих настанов неомарксистських поглядів, тому дослідник і відходить від марксистських базових парадигм положення продуктивної праці і підходить до розробки неомарксистського визначення та "виокремлення компонентів регулювальної діяльності" та "непродуктивної природи регулювальної діяльності" [2, с. 22]. Цей теоретичний баланс значень, покладений автором цієї концепції до висвітлення власного підходу, "метаморфози регулювальної діяльності та діалектика форми продуктивної праці з погляду стадій соціально-економічного прогресу" [2, с. 74].

Зберігання "парадигмальних якостей вдосконалення" відносно структурних чинників прогресу вже на категоріальному рівні демонструє можливості розширення застосування концептуальних авторських теоретичних положень. Таким чином, регулювальна діяльність в контексті пошуку підходів висвітлення простору соціальної та економічної сутності "прогресу", в даному разі виступає як категорія впорядкування та підтримання збалансовуючої соціально-економічної структури. "Однак епістемологічний парадокс полягає в тому, що досі наука не виробила достатньо гносеологічно вдалого (пізнавально-змістовного, точного, стислого та місткого) визначення того надважливого явища, яке позначається під цим поняттям, не кажучи вже про фактичну відсутність коректної чи чіткої теоретичної фіксації суттєвих ознак самого феномену" [2, с. 7]. Різні площини тверджень підхоплюють запити сьогодення: осмислити досвід ствердної вдосконаленості, де структурні елементи згуртованої системи прагнуть до схопленого, врегульованого не тільки загального поліпшення, проте і поступового прогресуючого темпу соціально-економічного розвитку. Одним із компонентів цього підходу до транскрипції базових значень прогресу може виступити і регулювальна

діяльність. Таким чином, Олександр Бутук стверджує, що ознаками регулювальної діяльності, подаючи схематично їх обіг, є в першу чергу:

- функціональна універсальність;
- якісна однорідність;
- кількісна рівнозначність [2, с. 19].

Поєднання цих змістовних ознак-компонентів, як внутрішніх домінант джерела корелюючих можливостей тлумачення корегуючого мотиву висхідної ходи уперед, виявляє внутрішні прагнення комплексності, що і є вмотивованою сутністю взаємодіючих та відрегульованих елементів інтегрованого руху.

Суттєва змістова площина призначення розгалужено трансформує парадигму "збереження якостей вдосконалення", тобто, в даному разі, підкреслюється роль сутнісних процесів перебігу економічних змін, які у межах відповідальності категорії управлінського змісту регулювання, налаштовуються на реалізацію підходів, які і пов'язуються із соціальними потребами та поглядами на покращення і вдосконалення існуючого способу існування. Координуючи теоретичний обіг та максимально наближаючи його до нормативного переосмислення явищ інформаційного світу, і відповідно, відштовхуючись саме від значення технічного прогресу, саме який суттєво змінив соціальну домінанту цивілізаційного руху часу уперед, закріплюється визначення "функціонального змісту інформаційної діяльності та з'ясування впливу її комп'ютерно-інтернетного прогресу" на регулювальну діяльність [2]. Імперативи структури, зорієнтовуючись на прогрес кожного з елементів системи, тим не менш, в домінуючій парадигмі якісного та ефективного розвитку, навіть в іпостасях безпосередньо-хаотично розгалуженої зони соціальних запитів, закріплюються та відображаються на функціональній площині врегулювання позицій вдосконалення налаштовуючих предикатів суспільно-економічного поступу. В свою чергу, слід наголосити на тому, що цей механізм збереження ресурсів вдосконалення придатний до існування завдяки державоутворюючому механізму моніторингу призначення адаптаційних кроків по налаштуванню структурно-важливих елементів на пошук забезпечення збереження набутих соціально-економічних досягнень.

Підкреслюючи "взаємозв'язок регулювання-вдосконалення" при аргументації економічного та соціального прогресу збереження парадигмальних якостей, передусім саме системоутворюючий рівень управлінської практики, природнім чином відповідає набутому просторові функціонального призначення якостей процесу регулювання. Аргументуючи цю точку зору, варто залучити наукову концепцію харківських дослідників В. І. Оспіщева та В. В. Кривошей, які ствердно зазначають важливість регулятивної функції при встановленні ролі та значення виробничої практики саме як джерела соціально-економічного

пізнання. Так, автори посібника "Технологія наукових досліджень в економіці" стверджують, що "цільова функція соціально-економічної практики полягає в тому, що метою пізнання в кінцевому підсумку є практика", тому "регулятивна функція полягає в регулюванні практики, забезпеченні управління нею" [3, с. 43]. Твердження виявляє самовдосконалюючий підхід соціально-економічного становлення та розвитку. Мотив вдосконалення, в даному разі підкреслюється характером насичення змісту в тезі "регулювання – забезпечення управління", тим самим розширює навантаження на парадигмальні якості контексту вдосконалення.

Крокуючи назустріч вимогам сьогодення, власне саме розуміння теоретичної сутності продуктивної та непродуктивної праці по відношенню до регулюючої діяльності в контексті аналізу критеріїв вдосконалення та відповідальності, вже розкриваючи прогрес інформаційного суспільства, стверджує поза марксистській погляд. Зрештою, співставляючи ідеї максимального наближення до існуючих характеристик прогресивних економічних систем світу, і шукаючи свій механізм виходу з кризи, елементи становлення поглядів на соціальне та економічне значення прогресу змальовується і в теоретичних працях західних дослідників. Інноваційні погляди на час декларують свої вимоги, а трансформації часу відтворюють свої наукові джерела, саме в яких і позначаються нагальні суспільні потреби: продемонструвати теоретичну лінію розуміння вдосконалення крізь вектор повсякчасного безупинного змістовно-цілеспрямованого та конкретного саме випереджаючого час руху уперед. Так, американський футуролог Джон Нейсбіт у праці "Мегатренди", яка вперше побачила світ у 1982 році, підтримує точку зору Пітера Друкера щодо зміни положень у вимогах сьогодення відносно класичного погляду К. Маркса на розкриття головного сенсу виробничої собівартості праці. Варто ретельніше придивитись до ставлення при аргументації чинників конкурентноспроможності і до головних переваг західної ідеї успіху – економіки інформаційних досягнень. Мова йде про сформульовану заміну відходу від собівартості праці до продуктивності знання. "Нам необхідно розробити теорію додаткової вартості, створюваної знанням, натомість вже виопрацьованій теорії Маркса щодо додаткової вартості, створюваною працею". Джон Нейсбіт додає до цього твердження наступне: "Марксова теорія вартості, народжена у початковий період індустріальної економіки, має бути замінена теорією вартості, створюваною знанням... в інформаційному суспільстві додаткова вартість створюється знанням, тобто працею саме такого виду, який Маркс не мав на увазі" [4, с. 33]. Оскільки інформаційна економіка стає реальністю – звідси випливає, що і регулятиви відповідального вдосконалення змінюються, зрештою рухаються уперед та прогресують. Розробка Нейсбіта "Мегатренди" включає в себе і необхідні положення по

відношенню до парадигмальних значень вдосконалення, еквівалентом якої має бути бажання винайти баланс руху від "форсованої технології" до "високої технології". Це звучить як гасло: "ми повинні врівноважити матеріальні дива техніки духовними запитами нашої людської натури" [4, с. 61]. Мова йде про ті гуманістичні принципи цивілізаційної сумлінної роботи, не виконання яких обмежує соціокультурний зв'язок, надаючи техніко-технологічним нововведенням модусу самостійного існування. Ці обставини нерівномірності Ганс Йонас, декларуючи необмежений вплив технічного прогресу, називає не інакше як "утопічною динамікою технічного прогресу і надмірністю відповідальності" [5, с. 45], бо надто вже залежна людська сутність від автоматичного входження у процесуальні можливості діяльнісних чинників саме світу комфорту, який позначає інший бік корисності – технологічні можливості руху техніки уперед: від індустріальної сутності часу до інформаційного перебігу збереження соціально-економічного значення "парадигмальних якостей прогресу вдосконалення" життя.

Розкриття нагальності соціально-економічного прогресу у вітчизняній науковій літературі знаходить своє відповідне відображення. Інтерпретуючи ідеї вітчизняного економіста Надії Гражевської, слід підкреслити, що значення можливостей регулювання соціально-економічних систем, на які звертає увагу Олександр Бутук, осмислюються кризь сутність поняття "прогрес економічної системи". Враховується позиція зосередженого та поглибленого аналізу внутрішньої динаміки економічного джерела наповнення тих соціально важливих потреб та запитів, які призводять до постійного руху історичного часу уперед, де не усуваючи нерівномірності невідворотних явищ, прослідковується динаміка змін, насамперед, кардинальних. Тобто, якісне відчуття універсального значення ідеї прогресу в системних вимірах життя, дозволяє узагальнити досвід ходи від індустріального до постіндустріального способу буття і далі послідовно викарбовується в інформаційному рівні усвідомлення сучасності картини світу. Таким чином, у праці "Еволюція економічних систем" Н. Гражевська дає багатозмістовне визначення цьому кореляту дотичної сфери консенсусних значень, а саме "прогресу соціально-економічних можливостей". Отже, "прогрес економічної системи – це форма розвитку економічної системи, пов'язана зі створенням або вдосконаленням еволюційно-доцільного порядку...; розвиток економічної системи за висхідною лінією від менш досконалого стану до більш досконалого відповідно до цілей, які ставляться, та завдань, що вирішуються у процесі суспільної еволюції" [6, с. 276]. Безпосередній простір збереження еквівалентів сутнісного значення наповнених вимірів відрегульованого, в тому числі вказівними чинниками системного розуміння функціональної основи управління державотворюючого зразка балансу зрушень, закріплюючи висхідні економічні позначки, втілює у

ставленні до значення прогресу "парадигмальні якості контексту вдосконалення". Відрегульована площина ціннісного ставлення до рушійної ідеї впливових змін на економічному рівні трансформації скоординованого суспільного мотиву призначення крізь вже згадані риси, а саме: функціональну універсальність, якісну однорідність та кількісну рівнозначність, об'ємно відрегульовують становлення певного рівня зрушення в парадигмальному призначенні структурно-кардинального розуміння головної стратегії вдосконалення – цілісності збереження соціально-економічних чинників прогресу.

Висновки. Транскрипція соціально-економічної динаміки у становленні прогресуючих можливостей людства уособлює перспективу руху уперед. Західні дослідники (Деніел Бел, Джон Нейсбіт) задаючись питанням: – зрештою, що ж стимулює сталий зразок дій до подальшого безупинного розвитку? – дають різні відповіді з приводу невідворотності соціально-економічного прогресу, проте, зберігання парадигмальних якостей вдосконалення дозволяє на теоретичному рівні знайти внутрішні чинники динаміки руху. Тому, саме втілення структурних можливостей збагачення ресурсної бази термінологічного розширення підкреслюється вимогливістю зазначених понятійних осередків, тобто, в першу чергу, слід врахувати саме той момент, коли ствердні класичні зразки осмислення ролі та значення прогресу, як розвитку, еволюції, трансформації та поступу, мають бути проаналізованими з урахуванням можливостей координаційної цінності чітких ліній нарощування послідовних зв'язків соціального та економічного прогресу у просторі виявлення процесів реалізації та збереження парадигмальних якостей контексту вдосконалення.

Використані джерела інформації:

1. Булатов М. О. Філософський словник. – К.:Стилос, 2009. – 575 с.
2. Бугук О. І. Еволюція регулювання соціально-економічних систем. – К.: Знання, 2012. – 350 с.
3. Оспіщев В. І., Кривошей В. В. Технологія наукових досліджень в економіці. К.: Знання, 2013. – 255 с.
4. Нейсбіт Д. Мегатренди. – М.: "Издательство АСТ": ЗАО НПП "Ермак", 2003. – 380 с.
5. Йонас Г. Принцип відповідальності. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
6. Гражевська Н. Еволюція економічних систем. – К.: Знання, 2011. – 286 с.

References:

1. Bulatov M. O. Filosofs'kyj slovnyk. – K.:Stylos, 2009. – p.575
2. Butuk O. I. Evoliutsiia rehuliuвання sotsial'no-ekonomichnykh system. – K.: Znannia, 2012. – p.350
3. Ospishev V. I., Kryvoshej V. V. Tekhnolohiia naukovykh doslidzhen' v ekonomitsi. K.: Znannia, 2013. – p.255
4. Nejsbyt D. Mehatrendy. – M.: "Yzdatel'stvo AST": ZAO NPP "Ermak", 2003. – 380 s.
5. Jonas H. Pryntsyp vidpovidal'nosti. – K.: Libra, 2001. – p.400
6. Hrazhevs'ka N. Evoliutsiia ekonomichnykh system. – K.: Znannia, 2011. – p.286

Рецензент: Александрова О. С., д. філос. н., проф.